

TÜRK EĞİTİM-SEN
A K A D E M İ

MEB

GÖREVDE YÜKSELME
SINAVLARINA HAZIRLIK

TÜRK İDARE SİSTEMİ

SUNUŞ

Değerli Üyemiz;

MEB Görevde Yükselme Sınavlarına hazırlık içeriğimiz; sınav konuları kapsamında, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır.

Anlatılan konuların somutlaşması için konuların arasına püf noktalar, pratik çözümler, yazar notları ve tablolar eklenmiştir.

Sadeleştirilmiş ve ihtiyaca göre hazırlanmış öz ve net bilgilerden oluşan bu yayınınızın sınava hazırlanan siz değerli üyelerimize katkı sağlamasını diliyoruz.

Talip Geylan

TÜRK EĞİTİM-SEN GENEL BAŞKANI

TÜRK İDARE SİSTEMİ MERKEZDEN YÖNETİMİN ÖZELLİKLERİ

- Geleneksel merkeziyetçilik anlayışı egemendir. Kamusal kararların alınmasında ve kamusal hizmetlerin sunulmasında merkezi yönetimin ağırlığı söz konusudur.
- Kamu hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli gelir ve giderlerin yönetimi merkezden gerçekleştirilir.
- Merkezi yönetim birimlerinde görev yapacak iş görenin atanması işlemi merkez tarafından gerçekleştirilmektedir.
- Merkezi idarenin sorumluluğundaki hizmetler, merkezde de taşrada da, merkeze bağlı görevlilerce yürütülmektedir.

MERKEZDEN YÖNETİMİN YARARLARI

- Merkezi idarenin siyasi ve idari bakımdan güçlenmesine imkân sağlar.
- Devlet yönetiminde birlik ve bütünlüğün gerçekleşmesine yardımcı olur.
- Kamu hizmetlerinin verimli bir biçimde yürütülmesi için gerekli uzmanlık ve parasal kaynaklar daha kolay elde edilir.
- Kamu hizmetlerinin aynı düzeyde ülkeye yayılması sağlanabilir.
- Kamu hizmetlerinin maliyetleri azalır.
- Kamu görevlilerinin bölgesel etkiler altında kalmadan daha tarafsız hizmet yürütmeleri gerçekleştirilebilir.

MERKEZDEN YÖNETİMİN SAKINCALARI

- Kamu hizmetlerinde gecikmeye neden olabilir.
- Hizmetlerin yerel ihtiyaçlara uygun olmaması sonucunu doğurabilir.
- Kırtasiyeciliği artırır, kaynak israfına sebep olabilir.
- Bürokrasi fazladır.
- Taşrada görev yapan iş görenlere kendi alanlarında fazla bir inisiyatif tanınmaması, bu iş görenlerin bilgi ve becerilerini değerlendirememelerine, geliştirememelerine sebep olur ve hizmetler konusunda ilgisizlik ve isteksizlik ortaya çıkabilir.
- Merkezi idarenin hizmet yükünün artması, temel fonksiyonların yürütülmesine engel olur ve giderek merkezi idareyi etkisizleştirir.
- Demokrasi anlayışına ters düşmekte ve yönetime katılmayı zayıflatmaktadır.

MERKEZ TEŞKİLATI

- Merkezi yönetimin Merkez teşkilatında Cumhurbaşkanlığı ve Bakanlıklar yer alır.
- Merkezi yönetim esas itibarıyla ülke genelinde yürütülen milli kamu hizmetlerini gerçekleştiren kamu idareleridir.
- Merkezi yönetimin sadece devlet tüzel kişilikleri

vardır.

- Ayriyeten kamu tüzel kişilikleri yoktur.
- Merkezi idarenin kamu tüzel kişilikleri üzerinde sınırlı bir idari vesayet yetkisi vardır.
- Yani, devlet tüzel kişiliğinin kamu tüzel kişilikleri üzerindeki hukuki denetimidir.
- Yerinden yönetim kuruluşlarının organları ve işlemleri üzerinde etkilidir.
- Ancak merkezi idare kuruluşları vesayet denetimine tabi makamın yerine geçip kendisi işlem yapamaz.
- Yani yerindelik denetimi yapamaz.
- İstisnası, Köy Kanununa göre köy muhtarının köy faydasına olmayan işlemlerini Kaymakam bozabilir. Merkezi idare (vesayet makamı) kural olarak sadece hukukilik denetimi yapabilir.
- Ayrıca, Hükümete veya bakanlıklara görevlerinde yardımcı olmak, belli konularda görüş bildirmek ya da denetimde bulunmak amacıyla kurulmuş “Yardımcı Kuruluşlar” bulunmaktadır.
- Bunlar; Danıştay, Sayıştay ve Milli Güvenlik Kurulu’dur.

DANIŞTAY

- 1868 yılında “Şura-i Devlet” adıyla kurulmuştur.
- Hem en yüksek “yönetmelik mahkeme” hem de devletin en yüksek “danışma ve inceleme” organıdır.
- Danıştay’ın görevleri “idari” ve “yargılama” olmak üzere iki grupta toplanır. İdari görevleri, danışma ve inceleme niteliğindedir.
- Cumhurbaşkanlığı’nca gönderilen kanun tasarıları hakkındaki düşüncesini bildirmekle yükümlüdür.
- Tüzük tasarılarıyla imtiyaz şartlarını ve sözleşmelerini incelemekle yetkilidir.
- Danıştay, idari ve yargı görevlerini “kurul” olarak yerine getirir.
- Danıştay; dokuzu dava, biri idari daire olmak üzere on daireden oluşur.

SAYIŞTAY

- 1864 yılında “Divan-ı Muhasebat” adıyla kurulmuştur.
- Genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir.
- Mahallî idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması Sayıştay tarafından yapılır.
- Sayıştay’ın görevlerini yürüten kurullar; “Daireler (8)”, “Daireler Kurulu”, “Temyiz Kurulu” ve “Genel Kurul” dur.
- Genel Kurul Sayıştay’ın en yüksek karar organıdır.

MİLLİ GÜVENLİK KURULU (MGK)

Devletin millî güvenlik siyasetinin belirlenmesi ve uygulanması ile ilgili çalışmalar yapar. Bu konuda tavsiye niteliğinde kararlar alır.

Cumhurbaşkanının başkanlığında, Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Genelkurmay Başkanı, Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlarından oluşmaktadır.

Milli Güvenlik Kurulu rutin olarak 2 ayda bir toplanır.

Kurul kararlarının siyasal sorumluluğu cumhurbaşkanlığındadır.

TAŞRA TEŞKİLATI

İl, İlçe ve Bucak Yönetimi

- İl, ilçe ve bucak kurulması, kaldırılması, adlarının, bağlılıklarının, merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesi;
- İl ve ilçe kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirlenmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir ile bağlanması kanun ile;
- Bucak kurulması, kaldırılması, merkezinin belirlenmesi, il-ilçe ve bucak sınırlarının ve bucak adlarının değiştirilmesi, bir köyün veya kasabanın veya bucağın başka bir il ve ilçeye bağlanması, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi İçişleri Bakanlığının kararı ve Cumhurbaşkanının tasdiki ile;
- Yeniden köy kurulması veya yerinin değiştirilmesi Bayındırlık ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının mütalaası alınmak suretiyle;
- Köy ve kasabaların aynı ilçe içinde bir bucaktan başka bir bucağa bağlanması, köy adlarının değiştirilmesi, köylerin birleştirilmesi ve ayrılması, bir köy, mahalle veya semtin o köyden ayrılıp başka bir köy ile birleştirilmesi İçişleri Bakanlığının tasvibiyle yapılır

İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

Yetki Genişliği, merkezi yönetimin karar alma ve yürütmeye ilişkin bazı yetkilerinin, alt birimlerinin başındaki yöneticilere aktarılmasıdır.

Yetki genişliği ilkesi anayasal bir ilke olup illerde sadece valilere tanınmıştır.

Merkezi yönetimin olumsuzluklarını (bürokratizm) gidermek için geliştirilmiştir.

Milli kamu hizmetinin yürütülmesi için kullanılır.

Bu ilke çerçevesinde Vali, merkeze danışmadan merkez adına karar almakta ve aldığı kararı uygulayabilmektedir.

Hizmetin yürütülmesinde kullanılan ödenek veya gelirler merkezi yönetime aittir.

Bakanlıkların taşra örgütü aşağıdaki kuruluşların tamamından ya da bir kaçından meydana gelmektedir:

- Valiye bağlı il kuruluşları,

- Kaymakama bağlı ilçe kuruluşları,
- Doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşları.

İL YÖNETİMİ

1- VALİ

İl yönetiminin başında Vali bulunur.

Valiler, İçişleri Bakanlığının inhası,

Cumhurbaşkanının tasdiki ile tayin olunurlar.

İlde devleti ve hükümeti temsil eder.

Vali, İçişleri Bakanlığına bağlı olmakla birlikte tüm bakanların ildeki temsilcisidir ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtasıdır.

Bu bakımdan valinin “idari” ve “siyasi” olmak üzere iki önemli işlevi vardır.

Valinin Görev ve Yetkileri;

- İlde kamu düzeni için kolluk tedbirlerini almak
- İldeki bütün ilçe, bucak ve köyleri denetlemek
- Kanun, tüzük, yönetmeliklerin yüklediği ödevleri yerine getirmek ve yetkiyi kullanmak için genel emirler çıkarabilir ve ilan eder
- İl’le ilgili olarak bakanlara rapor sunmak
- İldeki devlet memurları üzerinde hiyerarşi yetkisini kullanmak
- İldeki yerinden yönetim kuruluşları üzerinde idari vesayet yetkilerini kullanmak
- İlde devlet tüzel kişiliğini temsil etmek

2- İL MÜDÜRLERİ (İL İDARE ŞUBE BAŞKANLARI)

İllerde her bakanlığa bağlı müdürlükler bulunur.

İl müdürleri valinin emri altındadır.

Vali, yılda dört defadan az olmamak üzere, hizmetlerin verimli bir şekilde yürütülmesini gerçekleştirmek için il müdürleri ile toplantı yapar.

İl yönetiminde yer alan müdürlükler; Millî Eğitim Müdürü, Sağlık Müdürü, Kültür ve Turizm Müdürü, Emniyet Müdürü, Tarım ve Köy İşleri Müdürü (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü), Bayındırlık ve İskân Müdürü (Çevre ve Şehircilik Müdürü), Defterdar, Hukuk İşleri Müdürü vs.

İlde Valiye bağlı olmayan kuruluşlar: Askerlik şubesi, askerî birlikler, mahkemeler ve cumhuriyet savcılığıdır.

3- İL İDARE KURULU

İlde valinin başkanlığında toplanan, belli konularda karar veren kuruldur.

Bu kurul; Hukuk İşleri Müdürü, Defterdar, Millî Eğitim Müdürü, Bayındırlık ve İskân Müdürü (Çevre ve Şehircilik Müdürü), Sağlık Müdürü, Tarım ve Köy İşleri Müdüründen (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü) oluşur.

Temel görevi valiye danışmanlık yapmak ve ona

yardımcı olmaktadır.

Sağlık sebebiyle askere alma işini ertesi yıla ertelemek,

Merkezi yönetim adına kamulaştırma yapmak,

Muhtar ve ihtiyar heyetlerinin görevine son vermek, gibi bir takım görevleri vardır

İLÇE YÖNETİMİ

Kaymakam

İlçe İdare Şube Başkanları İlçe İdare Kurulu

İlçe yönetiminin başında kaymakam bulunur.

Kaymakam, her yıl ilçenin bütün bucaklarıyla köylerinin en az yarısını ve ilçe içindeki teşkilatı teftiş eder.

İlçe İdare Şube Başkanları; yazı işleri müdürü, mal müdürü, milli eğitim müdürü, tarım ve köy işleri müdürü (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü), emniyet amiri, jandarma komutanı gibi merkezin ilçedeki üst düzey yöneticileridir.

İlçe İdare Kurulu; kaymakamın başkanlığı altında yazı işleri müdürü, mal müdürü, sağlık grup başkanı, ilçe milli eğitim müdürü ve tarım ve köy işleri müdüründen (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürü) oluşmaktadır.

BÖLGE YÖNETİMİ

1982 Anayasasının 126.maddesi “Kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyumu sağlamak için birden fazla ili içine alan merkezi idare teşkilatı kurulabilir. Bu teşkilatın görev ve yetkileri yasayla düzenlenir.” hükmüyle illerin üzerinde bölge idarelerinin teşkilatlanmasına izin vermektedir.

YERİNDEN YÖNETİM KURULUŞLARI

Yerinden Yönetim, siyasi gücün merkezi idare ile mahalli yönetim kuruluşları arasında paylaşılmasıdır. Yerel yönetim organlarına yasama ve yürütme konularında kısmi bir bağımsızlık verilmektedir

YEREL YÖNETİMLER

İl Özel İdaresi Belediye

Köy

1. YEREL YÖNETİMLER

Yerel yönetimler (mahallî idareler); il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirlenen ve karar organları, yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.

Mahallî idarelerin seçimleri 5 yılda bir yapılır.

Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahallî idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin

genel veya ara seçimler, milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır.

Merkezi yönetim, yerel yönetimler üzerinde idari vesayet yetkisine sahiptir.

Vesayet Denetimi; merkezi idarenin, kanunlar çerçevesinde, yerel yönetimler ve hizmet yerinden yönetim kuruluşları üzerindeki denetim yetkisidir.

YEREL YÖNETİMLERİN ÖZELLİKLERİ

- Özerklikleri vardır.
- İdari ve mali yönden serbestçe hareket edebilme olanakları vardır.
- Karar organları doğrudan halkoyuyla seçilir.
- Tüzel kişiliğe sahiptirler.
- Kendilerine özgü bütçeleri vardır.
- Görevlerini kendi organları eliyle ifa ederler.
- Yönetimde birliğin sağlanabilmesi için, merkezi yönetimin “vesayet denetimi” altındadırlar.

YEREL YÖNETİMLERİN FAYDALARI

- Yerel yönetim organlarının üye ve yöneticileri, o yöre halkının içinden seçildikleri için bulundukları yörenin sorunlarını daha iyi değerlendirebilir ve hizmetlerin yürütülmesinde daha verimli olabilirler.
- Merkezi yönetimin iş yükünü hafifletmektedir.
- Özerk bir yapıya sahip oldukları için teşebbüs güçlerini kullanarak daha verimli hizmet yöntemleri geliştirebilirler. Daha dirik ve girişimci olabilmektedirler.
- Demokratik değerlerin ve hemşerilik duygularının gelişmesine katkı sağlar.
- Güçlü merkezi hükümete karşı bir fren ve denge vazifesi görürler.
- Kırtasiyecilik ve bürokratik engellerin azalması ile kararların alınması ve uygulanması daha hızlı gerçekleşirebilmektedir.
- Halkın, karar organlarının oluşumuna ve kararların alınmasına katılımına imkân verdiği için daha demokratiktir.
- İş görenlerin etkililiğinin ve sorumluluğunun geliştirilmesi, yönetimde insan ilişkilerinin iyileştirilmesi sağlanabilir.
- Verilen kararların sorumluluğundan dolayı, bu kararların uygulanmasında daha başarılı olunabilmektedir.
- Değişiklikleri ve yenilikleri daha kolay ve etkili uygulayabilmektedirler.

YEREL YÖNETİMLERİN SAKINCALARI

- Yeterince mali olanağa sahip değildirler.
- Yerel baskı güçlerinin olumsuz etkileri altında kalabilmektedirler.
- Uzman ve teknik eleman sıkıntısı yaşayabilmektedirler.
- Yerel yönetim kuruluşlarının fazla güçlenmesi, ül-

kede siyasal birliğin bozulmasına sebep olabilme riski taşımaktadır.

- Kamu hizmetlerinin tüm ülkede eşit düzeyde sunulabilmesi olanağı zorlaşmaktadır.

İL ÖZEL İDARESİ

- a- Vali
- b- İl Genel Meclisi
- c- İl Encümeni

İl özel idaresi, il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliğidir. İl sınırları içinde bayındırlık, sağlık ve sosyal yardım, çevre sağlığı, eğitim, spor, tarım, ağaçlandırma, orman tesisi, ekonomi ve ticaret, turizm gibi alanlarda yasalarla verilmiş olan görevleri yapar. Vali, hem il genel yönetiminin başı hem de il özel idaresinin yürütme organıdır.

a- Vali

Vali, il özel idaresinin başı ve yürütme organıdır. İl özel idaresini stratejik plâna uygun olarak yönetir, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, il özel idaresi faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlar ve uygular, bunlarla ilgili raporları meclise sunar. İl genel meclisi ve encümen kararlarını uygular.

b- İl Genel Meclisi

İl özel idaresinin genel karar organı niteliğindedir. İlçeler adına seçilen üyelerden oluşur. Üye sayısı, o il içindeki ilçe sayısına ve ilçelerin nüfusuna göre değişir. İl genel meclisi üyelerinin görev süresi 5 yıldır. İl genel meclisine, kendi üyeleri arasından seçilmiş meclis başkanı başkanlık eder. İl genel meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır, toplantıya katılanların da salt çoğunluğuyla karar alır. Ancak karar yeter sayısı üye tam sayısının 1/4'ünden az olamaz.

c- İl Encümeni

İl özel idaresinin ikinci derece karar organıdır. İl genel meclisinde karara bağlanacak konuların ön incelenmesini yapan ve daha çok "yürütme" ye ilişkin fonksiyonları olan bir organdır. İl encümeni, valinin başkanlığında, il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için seçeceği beş üye ile biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur (5+5+1).

BELEDİYE YÖNETİMİ

- Belediye Başkanı Belediye Meclisi
- Belediye Encümeni

Belediyeler, 5000 den fazla nüfuslu yerlerde, bir ya da birden fazla köyün ihtiyar heyetinin kararıyla ve seçmenlerinin asgari olarak yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülki idare amirine yazılı başvurusu veya valinin doğrudan gerek görmesi halinde, valinin bildirimisiyle mahalli seçim kurullarının 15 gün içinde köyde seçmenlerin reylerini belirlemesi ve valinin görüşüyle birlikte İçişleri Bakanının teklifi Danıştay'ın da görüşü alınarak üçlü kararnameyle (ortak kararname) kurulur.

Belediyenin sınırları belediye meclisinin kararı-kaymakamın görüşü-valinin onayı ile kesinleşir; ancak mecburi sebep olmadığı takdirde 5 yıl içinde değiştirilmez.

Türkiye'deki 2 çeşit belediye bulunmaktadır:

- Belediye Kanunu'na göre kurulan ve çalışan belediyeler
- Büyükşehir Belediyeleri (Türkiye'de 30 Büyükşehir Belediyesi vardır.)

1- Belediye Başkanı

Belediye tüzelkişiliğinin başı ve yürütme organı belediye başkanıdır.

Başkan genel oyla doğrudan belde halkı tarafından 5 yıl için seçilir.

Belediye başkanı, görevinin devamı süresince siyasî partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz, profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.

Belediye başkanlığı makamının herhangi bir sebeple boşalması durumunda il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali seçim yapılarına kadar görevlendirme yapar.

Yine soruşturmanın selameti açısından tedbir olarak İçişleri Bakanı, belediye başkanlarını geçici olarak görevden uzaklaştırabilir.

2- Belediye Meclisi

Belde halkının genel oyu ile seçilir. Belediyenin en yetkili karar organıdır. Her ayın ilk haftası, önceden kararlaştırdığı günde toplanır. Toplantı yeter sayısı üye tam sayısının salt çoğunluğu iken karar yeter sayısı toplantıya katılanların salt çoğunluğudur; ancak bu sayı meclis üye tam sayısının 1/4'ünden az olamaz. (Belediye meclisi her yıl bir ay tatil kararı alabilir). Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok yirmi gün, diğer toplantıların süresi en çok beş gündür. Belediye meclisi, kentin nüfus durumuna göre 9-55 üyeden oluşur. Belediye meclisine, belediye başkanı başkanlık eder.

3- Belediye Encümeni

Belediyelerin hem karar organı hem de yürütme organıdır. İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde 7, diğer belediyelerde 5 üyeden oluşur.

KÖY YÖNETİMİ

- **Muhtar**
- İhtiyar Meclisi
- **Köy Derneği**

Nüfusu 150 ila 2.000 arasındaki yerler köy olarak kabul edilir.

Köy yönetimi; muhtar, ihtiyar meclisi ve köy derneğinden oluşur.

Muhtar yürütme organı, ihtiyar meclisi ve köy derneği danışma ve karar organlarıdır.

Muhtar: Köy yönetiminin başı muhtardır; köy derneği tarafından seçilir. İhtiyar heyeti ile birlikte beş yıl için seçilir ve köy işlerini yürütür. Görevini gereği gibi yapmayan muhtarlar köyün bağlı olduğu ilçe idare kurulu kararı ile görevden uzaklaştırılabilir. Muhtarın köy yararına olmayan kararını vali veya kaymakam bozabilir. Ancak mülki amirler, muhtarların yerine karar alamazlar.

İhtiyar Meclisi: Muhtarın başkanlığında toplanarak yapılacak işlerle ilgili karar alan ve bunları denetleyen organdır. Bunlardan bir kısmı "Seçilenler" diğeri "Doğal" üyelerdir. Üyeler 5 yıl için köy derneği tarafından seçilirler. Bu seçimde adaylığını koyma yöntemi yoktur. Siyasî partiler de aday gösteremezler. Üye sayısı, nüfusu 1000'den az olan köylerde 8, fazla olanlarda 12'dir. Köy ilköğretim Okulu Müdürü ile Köy İmamı bu meclisin doğal üyesidir. İhtiyar meclisi haftada en az bir kez toplanır. İhtiyar meclisince alınan bazı kararlar bağlı olduğu kaymakam ya da Valinin onayı ile yürürlüğe girer.

Köy Derneği: Köy derneği, köyde bulunan kadın, erkek bütün seçmenlerin oluşturduğu bir kuruldur. Köy derneği ile köylünün doğrudan yönetime katılması sağlanır. Köy derneği, yalnız muhtar ve ihtiyar meclisi üyelerini seçmekle kalmaz bazı yönetsel kararlar da alır.

İdari Kamu Kurumları

Hizmetlerin verimli yürütülmesi için Merkezi yönetim ve hiyerarşisi dışında teşkilatlanmasıyla oluşmaktadır. Genel müdürlük şeklinde örgütlenmektedir.

İktisadi Kamu Kurumları

a) Kamu İktisadi Kuruluşlar: Monopol yapıdaki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak için kurulan, ürettiği mal ve hizmet imtiyaz sayılan, sermayesinin tamamı devlete ait olan kamu

iktisadi teşebbüsleridir.

b) İktisadi Devlet Teşekkülleri: Sermayesinin tamamı devlete ait olup iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyette bulunan kitlerdir.

c) Müesseseler: Sermayesinin tamamı İDT veya KİK'e ait işletme ya da işletmeler topluluğudur.

d) Bağlı Ortaklık: Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası bir İDT veya KİK'e ait işletme ve işletmeler topluluğu anonim ortaklıklardır.

e) İştirak: Bağlı ortaklık, İDT, KİK'lerin sermayelerinin en az % 15, en çok % 50'sine sahip bulundukları anonim ortaklıklardır.

Sosyal Kamu Kurumları

Sağlık, emeklilik, sosyal güvenlik gibi kolektif ihtiyaçları gidermek üzere kurulan özerk bütçeli kurumlardır. İŞKUR ve SGK gibi.

Bilim, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları:

Üniversiteler, TÜBİTAK, YÖK, TRT gibi kuruluşlardır. Mecburi üyelik vardır.

Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları:

Amaçları dışında faaliyette bulunamazlar. Eğer amaçlarını aşarlarsa sorumlu organlarının görevine mahkeme kararıyla son verilir. Kanunla ve kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulan kamu tüzel kişilikleridir. Seçimlerde siyasi partiler aday gösteremezler. Meslek kuruluşları tazminat davası hariç diğer davaları üyeleri adına açabilir. Organlarını kendi üyeleri yargı gözetimi altında seçer. Türkiye Bankalar, Barolar, Tabipler, Noterler Birliği gibi.

Bağımsız İdari Otoriteler:

Belli bir hizmetle sınırlıdır. Kanunla kurularak bütçe açısından bakanlıklarla ilişkilendirilen kurumlardır. Kamu tüzel kişilikleri olup bağımsızdırlar. Bunların denetleme, yaptırım uygulama, regülasyon yetkileri mevcut olup kararları yargıya açıktır. RTÜK hariç üyelerini bakanlar kurulu atar (RTÜK üyelerini meclis seçer).

Başlıca Bağımsız İdari Otoriteler;

- RTÜK
- Rekabet Kurumu
- Kamu İhale Kurumu
- Sermaye Piyasası Kurulu
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Üst Kurulu
- Bilgi Teknolojileri İletişim Kurulu
- Tütün ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu
- EPDK

BAKANLIKLARIN KURULMASI

• Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, mevcut bakanlıkların bölünmesi veya birleştirilmesi, bakanlıkların görevleri, yetkileri ve teşkilatı Cumhurbaşkanlığı kararnamesine göre düzenlenir.

• İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür.

• Teşkilatlanmada görev ve yetkilerin tespitinde bu bütünlük bozulamaz.

• Bakanlıkların kuruluş ve teşkilatlanmalarında etkili bir idare, iş bölümü, kontrol ve koordinasyonun sağlanması esastır.

• Aynı ve benzer hizmet veya görevlerin tek bir bakanlık tarafından veya sorumluluğunda yürütülmesi, atıl kapasite ve kaynak israfının önlenmesi esastır.

BAKANLIK MERKEZ TEŞKİLATI

Bakanlık merkez teşkilatı, bakanlığın sorumlu olduğu hizmetlerin yürütülmesi, bu hizmetlerle ilgili amaç ve politika tayini, planlama, kaynakları düzenleme ve sağlama, koordinasyon, gözetim ve takip, idareyi geliştirme ve denetim gibi görevleri yerine getirmek üzere aşağıdaki birimlerden meydana gelecek şekilde düzenlenir.

a) Bakanlıkların hizmet ve görev alanlarına giren faaliyetlerini yürüten ana hizmet birimleri,

b) Bakana ve ana hizmet birimleri ile bağlı ve ilgili kuruluşlara istişare mahiyette yardımcı olan teknik, idari, hukuki ve mali konularda faaliyette bulunan danışma ve denetim birimleri,

c) Yukarıdaki birimlere yardımcı olan ve her bakanlıkta zorunlu olarak yürütülmesi gereken idari, mali, güvenlik ve sivil savunma gibi hizmetleri yerine getirmekle görevli yardımcı birimler.

Bakanlık Taşra Teşkilatı

- İl valisine bağlı il kuruluşları,
- Kaymakama bağlı ilçe kuruluşları,
- Doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşları.

Bakanlık Yurt Dışı Teşkilatı

- Dış temsilcilik niteliğindeki diplomatik temsilcilikler ve konsolosluklar,
- Dış temsilcilikler bünyesindeki ihtisas birimleri,
- Dış temsilcilik niteliğinde olmayan yurt dışı teşkilatı.

Bakanlık Bağlı Kuruluşlar

Bağlı kuruluşlar bakanlığın hizmet ve görev alanına giren ana hizmetleri yürütmek üzere, bakanlığa bağlı olarak özel kanunla kurulan, genel bütçe içinde ayrı bütçeli veya katma bütçeli veya özel bütçeli kuruluşlardır.

Bakanlık İlgili Kuruluşları

İlgili kuruluşlar; özel kanun veya statü ile kurulan, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunların müessese ortaklık ve iştirakleri veya özel hukuki, mali ve idari statüye tabi, hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşları şeklinde düzenlenir.

HİYERARŞİK KADEMELER VE BİRİM UNVANLARI

a) Bakanlık Merkez Teşkilatında

Bakan Yardımcıları

Genel Müdürlük, Kurul Başkanlığı veya Daire Başkanlığı,

Genel Müdürlük veya Kurul Başkanlığına bağlı Daire Başkanlığı,

Şube Müdürlüğü,

İhtiyaca göre kurulacak şeflik.

b) Bağlı Kuruluşlarda

Genel Müdürlük,

Daire Başkanlığı,

Şube Müdürlüğü,

Şeflik,

Memurluk.

c) İlgili Kuruluşlarda

Özel Kanunlarında Gösterildiği Şekilde Düzenlenir

d) Taşra Teşkilatı Bölge Kuruluşlarında

Bölge Müdürlüğü,

Şube Müdürlüğü veya Başmühendislik,

Şeflik veya Mühendislik,

e) Taşra Teşkilatı İl Kuruluşlarında

Vali,

İl Müdürlüğü,

Şube Müdürlüğü,

Şeflik,

Memurluk.

f) Taşra Teşkilatı İlçe Kuruluşlarında

Kaymakam,

İlçe Müdürlüğü,

İhtiyaç bulunan ilçelerde Şube Müdürlüğü,

Şeflik,

Memurluk

g) Yurt Dışı Teşkilatında

Yurt Dışı Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname esaslarına göre düzenlenir.

**CUMHURBAŞKANLIĞI'NA BAĞLI
BAKANLIKLAR****17 bakanlık bulunmaktadır.**

Adalet Bakanlığı,
İçişleri Bakanlığı,
Milli Savunma Bakanlığı,
Milli Eğitim Bakanlığı,
Sağlık Bakanlığı,
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı,
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Kültür ve Turizm Bakanlığı,
Gençlik ve Spor Bakanlığı,
Hazine ve Maliye Bakanlığı,
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı,
Dışişleri Bakanlığı,
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı,
Tarım ve Orman Bakanlığı,
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı,
Ticaret Bakanlığı.

POLİTİKA KURULLARI

Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu
Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu
Ekonomi Politikaları Kurulu
Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu
Hukuk Politikaları Kurulu
Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu
Sağlık ve Gıda Kurulu
Sosyal Politikalar Kurulu
Yerel Yönetim Politikaları Kurulu

**CUMHURBAŞKANLIĞI'NA BAĞLI
BAŞKANLIKLAR**

Devlet Arşivleri Başkanlığı
Devlet Denetleme Kurulu
Diyanet İşleri Başkanlığı
Genelkurmay Başkanlığı
İletişim Başkanlığı
Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı
Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
Savunma Sanayi Başkanlığı
Strateji ve Bütçe Başkanlığı
Türkiye Varlık Fonu

CUMHURBAŞKANLIĞI'NA BAĞLI OFİSLER**Finans Ofisi:**

Ulusal ve uluslararası bankacılık ve finans sektörünü izleyecek ve analizler yaparak raporlayacak. Türkiye'nin finans piyasaları içindeki konumunu da raporlayacak olan Ofis, finansal kaynakların çeşitlendirilmesi ve uluslararası fonların Türkiye'ye gelmesini sağlayıcı çalışmalar yapacak, İstanbul Finans Merkezi projesini yürütecek ve gelişmeleri takip edecek.

Dijital Dönüşüm Ofisi:

Kamunun dijital dönüşümünü (e-devlet dönüşümü) koordine edecek, milli teknolojinin geliştirilmesi ve bu kapsamda farkındalık oluşturmak amacıyla gerekli projeler geliştirecek, büyük veri analizi yapacak, öncelikli proje alanlarında yapay zeka uygulamalarına öncülük edecek, siber güvenlik ve bilgi güvenliğini artırıcı projeler geliştirecek.

İnsan Kaynakları Ofisi:

Mevcuttaki Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü'nün yaptığı işi yapacak. Yani kamu kurumlarına kimlerin atanacağını, güvenlik soruşturmalarından liyakata kadar pek çok değerlendirmeyi yürütecek. Türkiye'nin insan kaynakları envanterini çıkaracak ve ihtiyaç duyulan alanlarda yetenek gelişim faaliyetlerini yönetecek.

Ofis, özel yeteneklerin keşfini sağlayacak ve yetenek yönetimi projelerini yürütecek, politika kurullarının öncelediği alanlarda küresel düzeyde insan kaynağının tespitini yaparak milli projelere kazandırılmasını sağlayacak. Ofis ayrıca, kamuda kariyer yönetimi, performans yönetimi ve diğer modern insan kaynağı yönetim modellerinin hayata geçirilmesi için projeler geliştirecek.

Yatırım Ofisi:

Türkiye'nin yatırım alanında cazibe merkezi haline getirilmesi ve yeni finansal enstrümanların geliştirilmesinde rol oynayacak. Kamu kurum ve kuruluşları ve özel sektör kuruluşlarınca yürütülen uluslararası düzeydeki yatırım ortamı tanıtım faaliyetleri kapsamında kurum ve kuruluşları arasında koordinasyon sağlayacak.